

КРИМСЬКА

СВІТЛИЦЯ

Видається у Сімферополі

№ 52 (155) Субота, 30 грудня 1995 р.

Ціна 2000 крб.

Іван НЕХОДА

ПІСНЯ ПРО ЯЛИНКУ

У лісі, ой у темному,
Де ходить хитрий лис,
Росла собі ялинонька
І зайчик з нею ріс.

Ой снігу, снігу білого
Насипала зима!
Прибіг сховається
зайноко.
Ялиноньки — нема.

Ішов тим лісом
Дід Мороз,
Червоний в нього ніс.
Він зайчика-стрибайчика
У торбі нам приніс.

Маленький сирій
зайноко,
Іди, іди до нас!
Дивись, твоя ялинонька
Горить на весь палац.

В НОВИЙ РОК!

Хай вам щастить!

ШАНОВНІ КРИМЧАНІ І ГОСТІ КРИМУ!

Складним і суперечливим виявився для України минулий рік. Поряд з великими досягненнями у політичному житті, в процесі становлення молодої незалежної держави залишилися невирішеними економічні проблеми, найбільш насущні питання життя мільйонів людей. В той же час твердий стратегічний курс України на поглиблення реформ дає надію на стабілізацію соціально-економічної обстановки, поліпшення умов життя людей, забезпечення їхніх прав і свобод, досягнення міжнародної злагоди.

Як завжди, напередодні найголовнішого сімейного свята ми покладемо надії на те, що в наступаючому році збудуться наші заповітні мрії і бажання. Здійснити їх можливо тільки в атмосфері всенародної участі, взаєморозуміння і витримки.

Поздоровляю кримчан і гостей півострова з Новим роком і Різдом Христовим. Бажаю усім Вам, Вашим рідним і близьким здоров'я, щастя, добра і оптимізму!

Постійний представник Президента України в Автономній Республіці Крим В. М. ГОРБАТОВ.

БУДЬМО!

(Новорічне побажання)

Глянувши на заголовок, не халатіться відразу за келих. Келих нас не мине. А поки що будьмо послідовними. Почнемо здалека. Адже ж ми розстаємося з роком не звичайним, а ювілейним. Десять літ тому почався експеримент, що мав надати соціалізму людське обличчя. Таким чином у дев'яносто п'ятому ми закінчили десятирічку, хоча атестата зрілості не одержали. Бо ж соціалізм не тільки не прибив людської подобі, але й зовсім зник. Натомість появилось щось таке з невідомою фізіономією. Незважаючи на шокуючу терапію та інші малоприйнятні процедури, ми все ж живемо, святкуємо, митингуємо, обираємо депутатів, президентів і королів вроди.

Вступаючи в Новий рік, будьмо уважними, і тоді нами опанує обережний оптимізм, про який в одному із своїх інтерв'ю говорив наш шанований пан Президент. Хіба ж бо ми лікетували і бажали горько-реформаторам того, чого собі ніколи не побажали, коли б знали, що вже припинилося падіння життєвого рівня, хіба ж бо так паскудно харчувалися, коли б відали, що харчова промисловість не тільки припинила спад, але й добилася приросту виробництва. І світлим на колір став би нам навколишній світ, коли б довідалися, що такого ж успіху досягла кольорова металурія. Коли б ми були «в курсі делів», то знали б, що й інфляція в четвертому кварталі вп'ятеро пом'яшала і порівняні з відповідним періодом минулого року. Виходить, рано нам ще співати Лазаря.

Адже душа народу жива, є сила й воля для того, щоб попри всі труднощі підніматися з щабля на щабель. То ж хай в Новому році наш оптимізм посилюється хай посилюється доброту людей і досягнення тієї ж харчової індустрії відчуває не лише статистика. Щоб ми не жили, а жили, перейшли якщо не у вищий, то середній клас. А саме цей клас, на думку знавців, робить соціальну погоду, служить підґрунтям для стабілізації економіки і підвищення життєвого рівня. Але ж, коли

й надали наш підприємств сплатувати 90 відсотків податків на один карбованець, то він скорш станає люменом, ніж фундаментом середнього класу. То ж будьмо реалістами.

А втім у новорічну ніч не грів віддати на волю фантазії. Уявімо собі, що в наступному році ми не почуємо вже ні вибухів, ні пострілів. Вистрілюватимуть лише пляшки шампанського. З настанням вечора не будьмо ховатися в своїх квадратних метрах, а вільно гулятимемо найгучнішими алеями парків, наслідуючи: «Ніч яка місячна, зоряна, ясняя...». Повсюдно висвітлуть таблички. В магазинах: «У нас не обважують», в лікарнях: «Приймають хворих зі своїми ліками і препаратами суворого забороняється».

На кабінетних владних нарадах: «В робочий час хабарі не беру».

Глики влади настільки сплетуться між собою, що утворять винок дружи і злагоди. Всі фракції парламенту України також об'єднаються в кооператив «Згода» і прийматимуть закони виключно з першого читання. Якщо між кримськими і кийськими нардепами будуть якісь суперечки, то лише на футбольному полі. Київ і Сімферополь стануть настільки шедрими, що поновачення будувати не дилити, а на свята дарувати їх один одному.

В Новому році кримську компанію занесуть у книгу рекордів Гіннеса як святого рекордсмена по кількості протестів властям. І надали її зватимуть не комуністичною, а протестантською.

Активізуються також українські партії автономії. Українці побудують комплексу бідних родичів. В людних містах Криму можна буде почути українську мову не лише з уст приїжджаних канадських та американських українців.

Та обличчю фантазії і підійдемо до реального новорічного столу. Настала пора напопити келихи:

— Будьмо!
— З Новим роком!
Володимир ШАХНОК.

ОЛЕКСІЮ НИРКУ — 70

1 січня 1996 року виповнюється 70 років від дня народження педагога, багаторічного керівника капели бандуристів Ялтінського педагогічного училища імені Степана Руданського, заслуженого працівника культури України Олексія Федоровича Нирка.

Нарис про життєвий і творчий шлях митця читайте на 3-й сторінці.

На світліні М. Орлова О. Ф. Нирко під час індивідуальних занять з класу бандури.

АНАТОЛІЙ ФРАНЧУК — НАЙВПЛИВОВІШИЙ...

В опитуванні, проведеному в грудні Кримським незалежним центром політичних досліджень, взяли участь 99 політологів і журналістів, які репрезентують телебачення, радіо, кримські, українські та зарубіжні видання, прес-служби Кабінету міністрів України, ВМС України, ГУ МВС України в Криму, представництва Президента України в АРК, держадміністрацію Севастополя.

108 респондентам було запропоновано вибрати з 64 прізвищ відомих кримських політиків і громадських діячів десять, які, на їхню думку, найбільше впливали на громадсько-політичне життя в Автономній Республіці Крим у 1995 році. Отримано 99 відповідей, за результатами яких визначилось десять найвпливовіших політиків Криму. Як і за підсумками опитування за перше півріччя, найвпливовішим у 1995 році визнано прем'єр-міністра АРК Анатолія Франчука. За ним — відомі в Криму політики Рефат Чубаров, Володимир Швейшов, Мустафа Джемільєв, Євген Супрунок, Леонід Грач, Анушеван Данелян, Аркадій Демиденко, Сергій Цевов і Андрій Сенченко. Слід відзначити, що результати опитування лише відзеркалюють думку кримських журналістів і політологів. Одне, показово, що журналісти, а це безперечно, дуже інформовані люди, вважають найвпливовішими тих кримських політиків, які різною мірою орієнтовані на Київ.

Володимир ПРИТУЛА.

«ВІДРОДЖЕННЯ», № 3

У третьому номері громадсько-політичного часопису «Відродження», що видається в Саках, дві сторінки віддав святковим публікаціям про Різдво Христове. Тут і «Молитва за Україну», і добірка колядок, і розповідь про те, які страви готуються на святній вечір. Закінчено друкування «Велесової книги» в художньому переказі урядового пам'яткознавця Бориса Яценка. Одне слово, почитати є що, але...

Хоч редакція часопису уклала всі відповідні договори про розповсюдження його по Криму, в кіосках це видання майже не побачили. Нещодавно редактор Олексій Єфименко зробив рейд по деяких сімферопольських кіосках, і з'ясувалося, що в багатьох з них «Відродження» або просто не виставляється у розкладі, або записується в такий кут, щоб не потрапити на очі читачеві. Іншаке кажучи, і далі практикуються приховування українських видань — «Кримської світлиці», «Час-Тайму» та інших.

ЗА ПРАВА ЖУРНАЛІСТІВ

У кийському Будинку кіно проходила конференція-семинар «Права — журналістам», організована Українською фундацією захисту свободи слова та інформації. На ній були представники засобів масової інформації зі всіх регіонів України. Вступним словом конференцію відкриває голова Фундації Катерина Зеленьська.

Протягом трьох днів журналісти ділилися досвідом роботи, розповідали про нелегітні умови, які панують в Україні для незалежної преси. Не маючи ніякої підтримки з боку державних структур, вони самотужки ведуть боротьбу за виживання, за право нести об'єктивну інформацію читачам.

Вагомо і аргументовано прозвучали доповіді директора Інституту трансформації суспільства, доктора філософії Олега Соскіна, доцента Львівського університету Ігоря Лубковича, доцента Українського університету фізкультури і спорту Ади Бан-

дровської, політолога Микола Томенка та інших.

Журналісти Луганської і Донецької областей розповіли про те, в яких умовах доводиться працювати серед розруханого моря антиукраїнських настроїв, що підігриваються північним суцідом та місцевими комуністичними ватажками.

Не випадково у своїй доповіді Олег Соскін акцентував, що у світлі все гучніше лунає вимога про суд над ідеологією комунізму. Так, саме над ідеологією, а не окремими членами комуністичної партії.

Учасники конференції прийняли звернення до колег-журналістів із закликом агрутуватися у боротьбі за відстоювання своїх прав, застерегти від прийняття закону про пресу, який готується у Верховній Раді і спрямований не стільки на захист прав журналістів, скільки на обмеження свободи слова.

Наш кор.

Севастопольські рибалки — біля берегів Антарктики

В кабінеті генерального директора севастопольського державного підприємства «Атлантик» Миколи Майчука висить велика, на всю стіну карта Світового океану. На ній прикріплені стилізовані зображення суден, що перебувають на проміслі. Основний район, де севастопольці ловлять рибу, — це зона Маєританії в Західній Африці. Частина суден борознить океанські води Нової Зеландії, Аргентини, ПАР.

Вперше українські риболовні судна освоїли район Антільських островів — антарктичну частину Атлантики. «Атлантика» має 44 великотонажні рибкоконсервні судна різних типів. Рибкоконсервні добувні траулери, наприклад, оснащені всім необхідним для переробки продукції. На їх борту є заводи для виготовлення рибних консервів, борошна і жиру. Це по суті безвідходне виробництво. А рибоморозильні судна доставляють у порти свіжоморожену рибу.

Микола Майчук говорить стримано, але в кожній його фразі — непрямою гордістю за свій колектив, який вже подолав найбільш трудощі і домогається непоганих результатів.

А труднощі було багато. Адже «Атлантика» вважалася раніше підприємством союзного підприємства. Ще на початку 60-х років в Комісії бурх було споруджено сучасний порт, з тодішньої НДР надійшли перші великотонажні судна, споруджені з часом зміцніла виробнича база, «Атлантика» стала провідним рибпромисловим підприємством.

— Ми постачали свою продукцію в усі регіони СРСР. Але і нам допомагали. Економічні зв'язки були міцні, — каже М. Майчук.

— Перші труднощі виникли у нас після розпаду СРСР? — Не зовсім так. Після проголошення незалежності України борги «Атлантики» становили майже 12 мільйонів доларів. Вони ж не взялися зникати, і були реальністю. Ми тоді почали боротьбу за те, щоб не втратити традиційні райони промислу. І це нам вдалося. Більше того, крім освоенних, маємо надати нові райони.

Однак торік три рибпромислових судна «Атлантики» були арештовані за несплату боргів іншій фірмі. Всі роботи підприємства до уряду України результату не дали. Севастополь хотіли продати одне судно, щоб повернути кошти, але в Києві сказали, що це може стати поганим прецедентом. Зрештою після тривалих переговорів через кілька місяців арештовані судна повернулися. «Атлантика» зму-

шена піти на укладення до певної міри кабальних договорів (короткострокових). На щастя, все вже позаду. Підприємство тепер укладає прями договори з іноземними фірмами, з тими, що мають квоти на рибний промисел від своїх урядовців. На жаль, таких міжурядових договорів в Україні нема. І, за твердим переконанням генерального директора «Атлантики», саме укладення таких договорів — найперше завдання невідомо створеного Міністерства рибного господарства нашої держави. Адже «Атлантика» займає в рибній галузі України 65 відсотків!

На жаль, небагато продукції «Атлантики» надходить на внутрішній ринок. Тут свої причини.

— Ми змушени майже 87 відсотків мороженої риби і всі консерви кальмара записати в країнах, у водах яких провадимо лов, щоб компенсувати свої витрати і розракуватися з боргами. Хоча вигідніше було б привозити судна, для чого «Атлантика» і була свого часу створена, — зауважує заступник генерального директора Володимир Зіканов.

Як би там не було, а борги підприємства знизилася з 12 мільйонів до 3,6 мільйонів доларів. Правда, картотека досягла 1,7 трильйона карбованців.

Не можна сказати, що тут не дбають про внутрішній ринок. Навпаки! Ось свій приклад. До берегів Маєританії спеціально відправили судно «Генерал Петров» для виробництва дуже цінних консервів криля, капітан-директором призначили дуже досвідченого Івана Березного, який, до речі, займає на підприємстві посаду начальника служби безпеки мореплавання. Більше 6 мільйонів фізичних банок консервів вартістю трильйон карбованців доставлено в Севастополь. Але підприємство ніяк не може знайти платоспроможну фірму. Тому шукають партнерів. З жалем відзначається, що, можливо, доведеться відправити консерви в одну з країн СНД для реалізації з наступною компенсацією валютних коштів і погашенням картотечки.

Флот «Атлантики» — старий. Середній вік рибпромислових суден — понад 18 років. Нема власних коштів для придбання сейнерів або траулера. Тому керівники звернулися до Міністерства України з проханням вийти на урядовий рівень про забезпечення «Атлантики» новими суднами за рахунок централізованих коштів або виділити довгострокові кредити під пільговий відсоток.

Ще одна важлива проблема. Керівники «Атлантики»

просять Міністерство України вирішити питання з Національним банком про видачу дозволу проводити валютні розрахунки на експлуатаційні витрати через агентуючі фірми в іноземних портах напряму. Робити ж це через НБУ тепер неможливо, бо фірми вимагають передоплати або оплати в момент прибуття судна в інопорт.

Незважаючи на всі труднощі, підприємство успішно виходить з кризи. Якщо в 1991—1993 рр. обсяги виробництва «Атлантики» різко знижувалися, то з 1994-го намітилися ознаки стабілізації. Обсяг вилучу риби становить 103,8% порівняно з 1993-м, а за 11 місяців 1995-го — більше 130% до відповідного періоду попереднього року. Вилучено 101,5 і 193,5 тис. рибного борошна — на 100,2 і 154,9%.

Підприємство дістало визнання за кордоном. Воно нагороджене міжнародними діамантовими і золотими зрізками якості.

Майже п'ять тисяч чоловік працюють на 44 суднах, а всього на підприємстві більше 7 тисяч чоловік. Адже «Атлантика» — це не тільки море. Тут, на березі, рибпромисловий філіал плаваючих заводів, база технічного обслуговування, ремонтно-будівельне управління, дуже потужна система соціально-побутової — дитячі садки, Палац культури рибалок, будинок мікрорайонного відпочинку, гуртожиток, дитяча база відпочинку і база відпочинку рибалок «Смарагд».

Гордістю «Атлантики» стали капітан-директор судна Іван Голубець, Григорій Дубчак, плаваючого консервного заводу «Марія Поліванова» Вячеслав Гуров, траулера «Анатолій Ханьківський» Петро Кононов, суден «Плиторський» і «Тавріда» Петро Долгов і Сергій Семіненко.

Це вони, їхні товариші, сприяють успіхам «Атлантики» в цей непростий час. І хоч більшість рибної продукції реалізується у віддалених містах промислу, почав діяти і постійний міст між центральною-східною зоною лова та Севастополем. Ось щойно прибув транспортний рефрижератор «Молода гвардія», в трюмах якого близько чотирьох тисяч тонн консервів. У районі лова був сейнер «Дніпровський лиман», який завантажився рибною продукцією. За кілька днів до Нового року цей транспорт прибув у Севастополь. Отже, жителям міста буде чим прикрасити святковий стіл.

Анатолій КОСАКОВ.

В ТОВАРИСТВІ «УКРАЇНА»

На пленарному засіданні ради Кримського відділення товариства «Україна» про виконану протягом року роботу доповідав заступник голови Василь Савенко. Цікаві пропозиції щодо зміцнення зв'язків між ук-

раїнцями Криму та нашими співвітчизниками в різних краях внесли голова аскримської «Прогресити» Петро Гарчев, директор малого підприємства «Світ» Василь Стефанюк, директор сімферопольської школи

№ 21 Лариса Барзут. З інформацією про підготовчі заходи, зв'язані зі створенням Кримського конгресу української інтелігенції та його осередків у містах і селах, виступив Петро Гармаш.

НАГОРОДА КАТЕРИНИ СЕРЕБРЯНСЬКОЇ

Напередодні Нового року абсолютній чемпіонці світу з художньої гімнастики Катерині Серебрянській із Сімферополя вручено ще одну високу нагороду. Вона удостоєна відзнаки Президента України, який побажав їй успішних виступів на наступних Олімпійських іграх в американському місті Атланті, примножувати здобутки українського спорту.

Субота, 30 грудня 1995 р.

Українські гетьмани

Яцько ОСТРЯНИЦЯ

Очевидно, шляхта гадала, що після смерті Павлука настрашене козацтво втихомириться. Вона навіть послала на Січ спеціальні загони вилловлювати Павлуковичів і пильнувати за рещтою запорожців. Але козаки не допустили їх на Запорожжя. Перестріла зброю в руках на підступах до Січі і прогнала. Потім зібраний раду й гетьманом обрали на ній Яцька Остряницю (його називали Остряничем) мавбу, тому, що родом він був з Остра. Кошовим став Дмитро Гуня, бувалий у бугальцях козак, якого всі поважали за хоробрість і кмітливість. Між гетьманом і кошовим не було незгоди — обоє уважали, що треба не впокорюватися шляхті, а боротися їй далі.

Е віхи у людському житті, коли настає пора оглянутися на проймі роки. І ріка минулого раптово оживає, завирює світлинами і болотинами, яскравими і напівзабутими спогадами. І січня 1996 р. Олексію Федоровичу Нирко минає 70 літ. Тому, хто знає цього худорлявого сивочолого чоловіка, важко повірити в це, бо звикли його бачити по-юнакому запальним, енергійним, сповненим феєричних намірів. Крізь найважчі випробування він зумів пронести світло своєї душі, проміння якої вистачає на багатьох друзів, учнів, знайомих. Але навіть найближчі не всі знають, які були випробування, які суворі гартувались його характеру і воля.

У 1947 р. Олексій Нирко їде здобувати професію на Західну Україну. Спочатку навчався у Дубновському, а потім Львівському технікумі підготовки культурно-освітніх працівників. Та цього було йому замало. Паралельно навчався у вечірній музичній школі для дорослих. Не дивно, що з такою жагою він подолав усі перешкоди і здивніс свою запевнену мрію. У 1949 р. О. Нирко став студентом Львівської державної консерваторії ім. М. В. Лисенка з класу домри.

жас народну душу, національний характер, інструмент, який століттями дарував українцям радість і печаль, інструмент, звуки якого необхідні сучасникам, як євшан-зілля. У 1957—1958 рр. Нирко працював вчителем музики та співав у середній школі радгоспу «Комінтерн», що на Херсонщині. Напевно, то був його довгий медовий місяць з бандурою. А з 1959 р. разом з нею він пішов у люди. Влаштувавшись на роботу в Нікопольське педагогічне училище, організував там три бандуристські, а згодом і капелу, які видав 5 років життя.

будь-який глядач може переконається, що бандура стала в Криму одним з найпоширеніших інструментів. За його ж ініціативою клас бандури запроваджено у педагогічному училищі (додатковий інструмент), Ялтинській музичній школі, поновлено в Сімферопольському музичному училищі. Більше того, О. Ф. Нирко активно сприяв другому відродженню кобзарства Кубані, де не без його впливу і конкретної допомоги появились трио бандуристів у кількох станицях, ансамбль при Краснодарському педагогічному інституті культури. А діяльність напружено педагогічної практикою — дослідницька робота, публікації статей про визначних бандуристів та майстрів бандури, заснування громадського музею кобзарського мистецтва в Криму та Кубані при Ялтинському педагогічному училищі. А скільки зусиль віддано створенню музею Лесі Українки, громадську раду якого і досі очолює, ялтинському товариству «Прогресс» ім. Т. Шевченка, лідером якого був з 1988 по 1991 р.

УЧИТЕЛЬ

У консерваторії Олексія не покидало відчуття свята, як не покидає воно прощанина, що, нарешті, переступив поріг далекого Храму. Той щасливий, незабутній і такий короткий рік!.. Він навіть не встиг скласти всі іспити за перший курс, як крижана долоня системи грубо схопила його за плечі. За одну мить студент перетворився в арештанта. Тюрми, тюрми, тюрми... Влітку 1950 р. Львівський обласний суд оголосив вирок Ниркові О. Ф.: 10 років позбавлення волі і 5 років висилки з позбавленням прав. Мимоволі виникає питання: «За що?» За кілька книг, знайдених під ліжком у гуртожитку? Не зовсім так. З висоти літ очевидно: мав так Нирко великий гріх перед системою — він любив Україну, а патріотизм складали неабияку небезпечку для ковалів «світлого майбутнього».

раїнським інструментом піднято брову. Оббігав всі клуби, пропонує свої послуги як бандуриста на громадських засадах. Врешті хотів лишити одного: знати людину, яка б дозволила себе навчати. І такі зумів перекопати директора Клубу медрацівників Н. П. Бову. Там, придбавши бандури, розпочав свою роботу. За короткий час зумів організувати капелу. Водночас таку капелу створив при Ялтинському педагогічному училищі, де працював викладачем. Методика Нирка дозволяла опанувати інструментом досить швидко, і двічі за музично-освітню небагато відчути себе артистками. Подумай, якими вражаючими темпами прогресував колектив: 26 вересня 1964 р. відбулася перша репетиція, 29 жовтня — перший виступ у збірному концерті, а у грудні — запрошення на Сімферопольське телебачення. Так починалась Кримська народна самодіяльна капела бандуристів, якій нині вже понад 30 років. А яка багата історія цього 30-літнього шляху! Капела О. Ф. Нирка — лауреат багатьох оглядів художньої самодіяльності, аплодували їй виступам не лише на вітчизняній сцені; виїжджали за кордон, брали участь у двох міжнародних фольклорних фестивалях — у Ніцці та Марселі (Франція). Серед відзнак капели — 5 золотих і 1 срібна медалі, понад 10 дипломів і грамот та інші нагороди. І зауважимо, що протягом семи років О. Ф. Нирко керував капелою при педучилищі без оплати.

важно переухарувати все те, що встиг зробити О. Ф. Нирко, мешкаючи в Ялті. Його цілеспрямованість, воля до дії і самозречення феноменальні. Не випадково він нагороджений знаменитим «Відмінник народної освіти України», отримав почесне звання «Заслужений працівник культури України». Але найбільша його нагорода — вдячність і любов учнів. Колишніх учнів, бо, як правило, велике бачиться на відстані, а смак щоденної самовідданої праці, до якої закликає О. Ф. Нирко, не завжди до вподоби у юному легкоживному віці. І тільки ген-ген дехто раптом зрозуміє — яке щастя, що в його житті поруч була така людина, як О. Ф. Нирко і як багато поклав він у життєву скарбницю, з якої можна черпати безкінечно.

Сучасні діалоги

— Мико! Радий, що зустрів. А то вже збирався до тебе йти.
— А що таке?
— Ніби не знаєш. Новорічний вечір.
— Знаю. Але радості мало. Це ж не коліс, що збиралися, гуляти, веселилися.
— Можна й тепер погуляти. Повеселитися.
— Як? І де?
— Я надумав, Мико. Добре діло надумав. Тому й шукав тебе. Самому не під силу.
— Що ж ти надумав?
— Підімо до Семена Трохимовича.
— До колишнього нашого голови? А чо?
— Дивак. Поздоровимо з наступним Новим роком. Зробимо людині приємність.
— Думаєш, він нам дуже зрадіє?
— Ще й як. Може, він сам вдома. Нудьгуватиме з дружиною. Це ж не коліс, що до нього йшли та йшли.
— Чи зручно?
— Зручно. Ми йому, як кажуть, моральний дух підніємо. А він нас добряче почестує.
— Ну хтось же в нього буде. Як там не є, а Се-

мен Трохимович! Кабанчика у нього пошупимо. У нього на відгодували одразу два.
— А совість наша? Чи це пристойно?
— Дурно! Хто нині про совість думає. Ти про шлунок підумай. Гадаєш, Семен Трохимович мало з колгоспу прихопив? Со-овість!
— Не знаю. У мене натура слабкувата. Боязно. А як кабанчик вереску набробить? Як поладемось?
— Ех, Мико! Кабанчик і не рохне. Семен Трохимович після чорного спати, як убитий. А в нас же з тобою вірне албі.
— Як це — албі?
— На випадок чо, сам хазяїн potwierdit, що ми в нього Новий рік стрінали. І гости його potwierdit. А ми тільки з хати і в хлівець. Ніякий собака про наше діло не пронохас.
— Щоось у мене душа не на місці. Свіжинки хочеться, а в душі...
— Ой, Мико! Ідеш на добре діло, ніколи сам собі в душу не заглядай. А тут у нас албі буде вірне. Залізне.
Іван СОЧІВЕЛЬ.

Зализне АЛБІ (В НОВОРІЧНУ НІЧ)
— Тоді, Мико, йди спокійно додому підготуйся.
— Як це — підготуйся?
— Ну хоча б візьмеш великий мішок та міцний мотузок.
— Не розумію. Навіщо це?
— А на те. Я прихоплю ніж і сокиру. Ще санки потрібні будуть.
— Ти на Семена Трохимовича замаєш вчинити хочеш? То я...
— На дідака нам старий

З народного гумору

ЗАЙХАЛИ НА НЕБО
Іхали із Криму на одному возі Дмитро з Іваном. Повен віз солі везли. Вечоріло. Іхали повагом, не поспішаючи і, заколесані повільно їздою, задраївали. А сонечко котилося-котилося на захід та й геть заховаалося за обрійом.
Настала тепла серпнева ніч. Висипали на небі зорнички, зійшов повнодній місяць і залив усе навкруги м'яким сріблястим сяйвом. Чумаки поспули вже, а волики ідуть собі та й ідуть. Трапилася їм по дорозі річка широка, але не глибока, а через річку місток. Вузький, лише

один віз проїде. Воли зійшли на місток та й стали.
Прокинувся Дмитро, скопився, пупував очима і нічого спростона не розбер: на небі зірки світяться, місяць усміхається; глянуч уніз — боже ж мій! Уніз теж такі самі зірки, місяць, ще й кабічки кумкають. Дмитро товариша штовх під кік:
— Іване! Іване! А аставай лишень, подивися, де ми!
Прокинувся Іван, глянуч — лишенько яке!
— Та й-бо, Дмитре, це ж ми на небо зайхали!

мурзаний! Я навіть можу вгадати, що ти сьогодні їв.
— Ану вгадай!
— Яечню.
— А от і не вгадала! То я це вчора яечно їв.
БЕЗВИХІДНЕ СТАНОВИЩЕ
— Що з тобою, хлопчику? Чому ти плачеш?
— Мати наказала, щоб я не переходив вулицю, доки не проїде трамвай... А на цій вулиці немає трамвая...
Маленька Олеся дуже старанно зачинає вартку.
— Щоб мухи не напалити, — каже.

ШЕВЧЕНКО І КРИМ

КОРОТКИЙ СЛОВНИК

Продовження. Початок у № 24—51.
Олешківська Січ — осідок запорозького козацтва в 1711—28 у виділеному кримським ханом Девлет-Гіреєм II урочищі Олешки (напроти Петерського Херсона). Перехід січовиків під протекцією Криму зазначений з погромом рос. царем Петром I у 1709 Запорожжя. Найвідатнішим провідником цієї Січі був кошовий отаман К. Гордієнко. Виявленням місця розташування коша в південноукраїнських пісках займалася А. Скальковський, О. Афанасьєв-Чужбинський і Д. Яворницький. Також становище козаків у вигнанні Шевченка відобразив у поемі «Кривавець» — Г. Р.
Олішник Борис Ілліч (нар. 1935) — укр. поет, Лауреат Держ. премії України ім. Т. Г. Шевченка, 1983. Автор вірша «Ти — океан» (1964), «Балади про Шевченка» (1972), статей «Могутній талант» (1976), «Силою поле безсмертя» (1984) та ін. публікації, присвячені Шевченку. Багато разів був у Криму, в 1980-х енергійно виступав за припинення будівництва Кримської АЕС в Шодіпному. — Д. К.
Орловський Володимир Донатович (1842—1914) — укр. художник. Навчався малювання в Шевченківському училищі в Києві та в Петерб. Академії мистецтв, куди вступив 1861 за допомогою Шевченка. 2.XII.1860 поет писав у Київ М. Чалому: «До мене щодень приходять Орловський, здається, з його будуть люди». 1863 за картину «Вид села Коккози в Криму» О. отримав золоту медаль і відрадженьня за кордон пансіонером. 1874 удостоєний звання академіка живопису. В Сімферопольському худ. музеї є його картина «Вид на Ай-Петрі» (1887). — Г. Р.
Осипов Микола Іосифович (1825—1901) — рос. художник-портретист. Академік живопису з 1855. За дорученням вице-президента Петерб. Академії мистецтв Ф. Толстого, який клопотався про звільнення Шевченка, О. листувався з поетом, одного листа у травні 1856 відправив з військових позицій на р. Бельбек в Криму. Після повернення Шевченка із заслання зустрічався з ним у родині Ф. Толстого. — В. К.
Островський Микола Олександрович (1904—1936) — рос. письменник. За походженням українець. Про рідного батька О. над творами Шевченка розповідав у спогадах «Життя-подвиг» його матері. Дачі лікувався в Євпаторії: в липні—серпні 1925 — в санаторії «Комунар», у травні 1926 — в санаторії «Мойнак». Приїзди до Криму відображені в романі «Картування стале». — Г. Р.
Островський Олександр Миколайович (1823—1886) — рос. драматург. Його п'єса «Свої люди» покінчалась 23 грудня 1850 ставлять авторський гурток Новорічеського укр. училища, роль Яворницького виконував Шевченко, який уважав цей твір зразком розумної, благо-родної сатири. Пізніше п'єса О. — «Доходне місце» і «Святий син» — до об'єднання Шевченка не сподобалися. Обидва твори були в березні 1859 на об'їд в честь актора О. Мартинова. 21.XI.1860 в Петерб. Пасажи читали свої твори на літ. вечорі на користь недільних шкіл. Влітку 1860 О. побував у Криму, відвідав Севастополь, Ялту та ін. місця Південного берега. — В. К.
Осьмачка Тодосій Степанович (1895—1962) — укр. письменник. В 1930-х переселився в рад. карніми органами, після Другої світової війни — в еміграції (Німеччина, Канада, США), де й помер. У своїй настановничій діяльності пропонував творчість Шевченка. 1930 лікувався на Південному березі Криму. — В. К.
Павличко Дмитро Васильович (нар. 1929) — укр. поет, перекладач і громад. діяч. Лауреат Держ. премії України ім. Т. Г. Шевченка, 1977. Автор низки поетичних творів про Шевченка. 1964 у співавторстві з В. Денісенком написав сценарій фільму «Сон». Виступав на Шевченківських урочистостях у Торонто (Канада), 11.III.1964), міжнародному Шевченківському форумі «Від серця Європи — до серця України» в Празі 10.V.1989; на вечорі, організованому Сімферопольською «Прогресо» 9.III.1995. Перекладав вірші рос. поетів М. Брауна і М. Колмсарова, присвячені Шевченку. — В. К.
Павлов Тодор Дмитрович (1890—1977) — болгарський філософ, літ. критик і громад. діяч. У 1932—36 перебував в еміграції в СРСР, приїздив до Криму, лікувався в Ялті. Після по-

«З ВОЛИ ВИРОСТАЄ УКРАЇНА»

Цими днями редакція отримала листа із Хмельницького. Надіслала його шанувальниця нашої газети поетеса Олександра Ванжула. Вона пише: «Читаю «Кримську світлицю» з перших її номерів. Особливо подобаються публікації про художників слова, пензля, котрі народилися в Криму, життєво чи біографічно зв'язані з ним. Радіє ваша посада, шановні творці видання, ваша непохитна вірність ідеалам українського Відродження». Разом з листом Олександра Семеновна Ванжула надіслала кілька своїх нових поезій. Пропонуємо їх увазі читачів «Кримської світлиці».

Олександра ВАНЖУЛА

ПРО ВОЛЮ

Хлопчик до неба ручата простяг — Здобийк зрубав на подвір'ї калну. Грива делять. Мов малюночий стг. Що над шляхами козацькими Лину.

Ваблять їх ведмежі — довіг — син. Лих до грому — щоб не влав знаменця — Вийде дослухатися воки.

Згаснуть дні — сумні, грайливі, мрійні — Наме трави, що пахли під ніж... І спокійні, вони теж покійні Будуть, як і я, але — пізніше.

ЗАПИТАННЯ

Мчить життя між польових заграб. Зав до дні страшене його начало. Обомлочено багато справ, Та не менше запитань постало.

Щеп міцніший чи незримий нить! Шлях прощаний — з доми чи додому? Що щещіше — гріть, та не свігить? Чи ситить, але не гріть при тому!

Що там, за сьвоими світлєм, — Пекла вир чи стемчече до рані!.. Важко Вам, Франко Ви наш невтомний, Дай Вам, Боже, сил на всі літа.

СПОКІЙНІ

Не потрібні знахарства потрібні — Я сказати готова будь-коли, Що мене переживуть спокійні, Багатьох уне пережива.

П'ють вони тизенько, некавпально І не поспішаючи, жуять. В закамарках сховані їх мливо — Не поділяють, не продають.

І ділом праведним, і словом Бором — дитя цих вілків нив — Аби ніхто вінком терновим Вкраїну душу не обвив.

«Праця, — кажуть, — витівка дивацтва».

Уточнення «КС», № 51, 23.XII. Рік смерті Олександра Федоровича — 1860.

Творчість наших читачів

ПОД НОВИЙ ГОД

Друзья, друзья, Какое тут веселье, Когда еще Ушел из жизни год...

К подземелью... Вот так и Новый К Старому уйдет.

Как иногда Бывает в жизни глупо: Где нужно плакать — Радеемся там. А где смеяться, Только смотрим тупо...

Но вы, я знаю, Вы не те ребята, Что грусть для вас! Она вам нипочем! Поздравите, Как брат родного брата, Держа стакан, Наполненный вином.

А я один В стороне где-то дальней Лишь только тем Нарушу твой покой, Что, вспомнив вас, Я в этот час печальным Накрою стол своей Грустной строкой.

Д. СТОКОЛОС, ветеран війни і праці.

Випуск 135-й

ЛАУРЕАТИ СЕЗОНУ-95. Крайніми шашкестами року Кримська федерація шашок та наша газета назвали майстрів Юрія Бобилєва (Алушта), Миколу Владзимирського (Севастополь), Сергія Похвалітова, Костянтина Савченка, Анатолія Федорова (Сімферополь), кандидата у майстри Раїсу Коловату (Джанкой), Галину Міцко, Людмилу Озерову, Тетяну Савченко (Сімферополь), Ігоря Петелкаки (Керч).

ПЕРШИМИ змаганнями в новому році стануть чемпіонати Криму на малій дошці серед юнаків і дівчаток (Сімферополь, 10—14 січня) та серед чоловіків (там же, 20—25 лютого).

З БІЛОРУСІ надіслав свою задачу відомий новополицький проблеміст Петро ШКЛУДОВ. Білі: дамки 4, 35, 43, 44, 46, прості 10, 41; чорні: дамки 13, 19, прості 5, 9, 12, 14, 31, 32. Заставити просто. 41—37 (42 А), 38, 8, 24, 19, 14. А (41), 19, 29, 20, 43—30, 35—40, 50. Фінали: 5, 45.

НОВОРІЧНА ПРИГОДА.

ПАМ'ЯТКИ КРИМУ

МАВЗОЛЕЙ ДЖАНИКЕ-ХАНИМ

Перлиною печерного міста Чуфут-Кале (Кирк-Ора), що поряд з Бахчисарєм, є мавзолей Джанике-ханім. Над входом до усипальниці на мармуровому надгробку було написано: «Це гробниця знаменитого володаря Джанике-ханіма, дочки Тохтамиша хана» (1437).

За легендами, юна вродлива Джанике померла вала собою задля врятування міста, обложеного ворожим військом. Насправді ж її життя було довшим, але не менш героїчним. Після смерті батька та брата вона близько 1420 року переїхала сюди і, мабуть, стала володаркою Кирк-орського бейлика (області). Вона підтримала хана Хаджи-Гірея в його боротьбі за незалежність Криму від Золотої Орди. На заглядку про Джанике-ханім за правління Менглі-Гірея було побудовано її усипальницю. Проведене 1940 року розчищення склепу засвідчило, що він не раз зазнавав розоруж, тому ніяких поховань у ньому дослідники не виявили.

Малюнок Тетяни ДУБІНЯНСЬКОЇ.

НОВОРІЧЧЯ

У сиву давнину Новий рік найчастіше пов'язувався з весною — початком відродження природи. Історія не зберегла вірогідних відомостей про перший календар римлян, однак відомо: в часі легендарного засновника Риму — Ромула, тобто близько середини VIII століття до нашої ери, складався лише з десяти місяців, що налічували 304 дні. Місяці не мали своїх назв і значилися під номерами, наприклад, септембер (сьомих), октобер (восьмих), новембер (дев'ятих), децембер (десятих). Ці назви збереглися до сьогодні, хоча тепер вони не відповідають своєму порядковому числу.

Першим місяцем року тоді був марціус, названий на честь бога війни Марса; другим — апріліс (від латинського слова «аперіре», що означає «розкривати»), — тоді саме розкривалися бруньки на деревах); третім місяць було присвячено богу Май — матері бога Меркурія, четвертий — богині Юноні — дружині Юпітера. 45 року до нашої ери сенат переіменував п'ятий місяць на честь Юлія Цезаря, а 8 року до нашої ери шостий місяць — на честь імператора Августа.

Наступник Ромула — імператор Нума Помпілій у VIII столітті до нашої ери здійснив реформу календаря, додавши до 304 днів ще 51, що дає змогу утворити додатково два місяці. Один з них назвали январіусом на честь дволікого бога Януса, а другий — фебруаріусом. Цей календар був коротший від сонячного більш як на 10 днів. Тільки 46 року до нашої ери Юлій Цезар доручив групі александриєцьких астрономів підготувати нову календарну реформу. Відтоді першим місяцем уже вважався не марціус (березень), а январіус (січень).

У зв'язку з тим, що юліанський календар виявився неточним (до 1582 року різниця становила 10 днів), римський папа Григорій XIII видав декрет, за яким лік днів було пересунуто на 10 днів наперед, і день після четверга 4 жовтня 1582 року слід було вважати п'ятницею 15 жовтня. Цю реформу відразу було прийнято в Італії, Іспанії, Португалії, Польщі, Франції, 1700-го — в Німеччині, Норвегії, Данії, тобто григоріанський календар був прийнятий у католицьких країнах, проте тривалий час не приймався в країнах протестантських.

У Україні рішуче відстоювали старий календар, здебільшого в новому пририванні католиків нав'язати тут папізм. Доходило до заворушень. Польський король Стефан Баторій змушений був надати право православним на збереження старого календаря. 1830 року петербурзька Академія наук виступила з пропозицією запровадити в Росії григоріанський календар. Але тодішній міністр народної освіти Лівен поставився до цього негативно, заявивши, що справа ця невчасна, може призвести до небажаних заворушень, що виводить від переіменування великих незнаних, майже дріб'язків, а незручності й ускладнення неминучі і великі. «Завважи князя Лівена цілком справедливий», — накликав резолюцію Микола I.

1899 року комісія при Російському товаристві астрономічному товаристві до якої входив Д. Менделєєв, знову намагалася підготувати введення нового календаря в Росії, але знову без успіху. Календарну реформу було проведено лише на початку 1918 року. Оскільки різниця між цим старим календарем до декрету, прописувалося наступним після 31 січня днем вважати 14 лютого.

В Україні у давнину Новий рік відзначали в березні, потім у вересні, коли закінчувалися живні роботи, а з 1700 року — в січні.

Усіх, хто хоче, щоб емальований посуд служив довго! Всі хочуть, та ні в кого не виходить.

(По сторінках журналу «Беседер».)

НЕСПРИЯТЛИВІ ДНІ ГОДИНИ В СІЧНІ 1996 Р.

- 1, понеділок (20.00 — 22.00); 3, середа (13.00 — 15.00); 5, п'ятниця (14.00 — 15.00); 11, четвер (8.00 — 9.00); 18, четвер (12.00 — 14.00); 25, четвер (8.00 — 10.00); 30, вівторок (20.00 — 22.00).

Чи знаєте ви, що від аромату м'яса можна сп'янути, приміром, в 39 разів швидше, якщо перед тим, як їх понохати, випити цілу склянку горілки.

Чи знаєте ви, що жінки живуть двічі довше чоловіків. Особливо вдов.

Шістсот жінок цар Соломон зібрав (От бідолага, не лягти, не сісти). Не в тому суть, чим він їх годував, — Питання в тому, чи мав сам що їсти!

Прийшли жінки до рабина: — Добрий вечір, Ребе. За пародом зо звільни, Шавновий, до тебе! З того часу, як в містечку Поселився Лев, Чоловік, як до меду, Тягне всіх до неї. Вони вдома не ночують, Не приносять гроші...

— От, — зрадів тут Ребе, — знаю, Де забув кашоші! Юхим ХАЯТ, м. Кам'янець-Подільський.

Головний редактор Володимир МИТКАЛИК. Редакційна колегія: Григорій РУДНИЦЬКИЙ — заступник головного редактора; Василь БОГУЦЬКИЙ — відповідальний секретар; редактори відділів — Данило КОНОНЕНКО, Тамара СОЛОВЕВ.

ПРОГРАММА ТЕЛЕВІДЕННЯ

Table with columns for days of the week (Понеділок, Вівторок, Среда, Четверг, П'ятниця, Субота, Воскресення) and times, listing various TV programs and their start times.

Засновники: Всеукраїнське товариство «Проміть» імені Тараса Шевченка, Кримська організація Спілки письменників України, трудовий колектив редакції. Газета зареєстрована Державним комітетом України по пресі. Рекреаційне свідоцтво КВ № 803. Індекс 30553. Адреса редакції: м. Сімферополь, вул. Київська, 76, 4-й поверх, кім. 410. Листи просимо надіслати за адресою: 330304, м. Сімферополь-34, пошт. скринька № 972. Наш розрахунковий рахунок № 609217 у Сімферопольському філіалі Укрбанку «Відродження», МФО 324861.